

ИСЛОМ КАРИМОВ ИТАЛИЯГА ЖУНАБ КЕТДИ

20 июнь кун И. Каримов Президент И. Каримов Италия Республикасига жўнаб кетди. Мазкур сафар чоғида мамлакатимиз раҳбари Флоренцияда Европа Иттифоқига аъзо мамлакатлар давлат раҳбарларининг олий даражадаги учрашуви доирасида Ўзбекистон Республикаси билан Европа Иттифоқи ўртасида шериклик ва ҳамкорлик туғрисидаги битимни имзолаш маросимида қатнашди.

— Мазкур битимнинг нафақат иқтисодий ва маънавий, балки сиёсий жиҳатдан ҳам улкан аҳамияти бор, — деди И. Каримов аэропортда журналистлар билан суҳбат чоғида. — Бу Ўзбекистонга Ғарб мамлакатлари дарвозаси яна ҳам кенг очилишига имконият яратди. Бундан ташқари, ушбу ташриф Ўзбекистон-Италия муносабатларини янги босқичга кўтарали деб умид қиламиз.

Илҳами хабар қилинганидек, Президент И. Каримов Италия сафари низоҳасига эрта, 23-28 июнь кунлари Америка Қўшма Штатларида ҳам бўлади. Ташриф чоғида мамлакатимиз раҳбари Ўзбекистон-Америка муносабатларини чуқурлаштириш ва кенгайтиришга қўмаклашувчи бир қанча муҳим учрашувлар ўтказилди.

— Биз Америкада мамлакат раҳбарлари, вазирлар билан учрашиш барабарида, АҚШнинг йирик компаниялари, ишбилармонлари билан ҳам мулоқотда бўламиз, — деди И. Каримов. — Бу Ўзбекистонга Америка сармоясини жалб этишимиз учун яхши имкон яратди. Мазкур ташриф Ўзбекистон жаҳон миқёсида ўзига хос ва ўзига мос уринини эгаллаётганини кўрсатади.

Тошкент аэропортда Президент И. Каримовни Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Раиси Э. Халилов, Бош вазир У. Султонов, Бош вазирнинг биринчи уринбосари И. Журабеков, Тошкент шаҳар ҳокими К. Тулаганов ва бошқа расмий кишилар кузатиб қолди.

(ЎзА).

ЎЗБЕКИСТОН ПРЕЗИДЕНТИНИНГ АҚШГА ТАШРИФИГА ДОИР

Эришилган ахдиномага мувофиқ Ўзбекистон Республикаси Президенти И. Каримов шу йил 23-28 июнь кунлари АҚШга бўлади.

Ўзбекистон Президенти И. Каримов ташриф доирасида АҚШ маъмурияти раҳбарлари билан сиёсий, молиявий, савдо-иқтисодий ва бошқа соҳаларда Ўзбекистон-Америка муносабатларини чуқурлаштириш ва кенгайтиришга қўмаклашувчи бир қанча муҳим учрашувлар ўтказилди.

Ташриф давомида Ўзбекистон Республикаси Президенти АҚШнинг бир қанча штатларида бўлади, Ўзбекистоннинг сармоялардан фойдаланиш имкониятларига бағишланган учрашув ва конференцияларда иштирок этади.

ЎРИМ СУРЪАТИ НЕГА ПАСТ?

Қаршида вилоятда ғалла урим-йигимини жадаллаштиришга бағишланган йилгилиш бўлди. Унда туман ҳокимлари, тегишли ташкилот ва идоралар вакиллари, мутахассислар иштирок этди. Йилгилишни вилоят ҳокими О. Пармонов бошқаришди.

Сузга чиққанлар ғалла урим-йигими қандай бораётганини таҳлил этиб, бу борада сустлашқичка йўл қўйилмагани, жумладан, мавжуд техникадан унумли фойдаланилмаётганини таъкидлашди. Гуздор, Деҳқонбод, Косон, Қамаш, Чирокчи, Нишон туманларида комбайнлар иш унуми айниқса паст. Ҳамма жойда ҳам далада ишлаётганларга тегишли маданий-маиший шароит яратилган деб бўлмади.

Йилгилишда ғалла урим-йигимини жадаллаштириш, ҳосилни қўшқар муҳлатда нобудгарчиликсиз йилгиштириб олиш юзасидан зарур чора-тадбирлар белгиланди.

(ЎзА).

ҲОСИЛ БАРАКАЛИ БЎЛИШНИ ҲИСОБГА ОЛИБ

«Андижондонмаҳсулот» вилоят давлат акционерлик бирлашмасининг бўлимлари янги ғалла ҳосилини қабул қилиб олишга пухта тайёргарлик қурди.

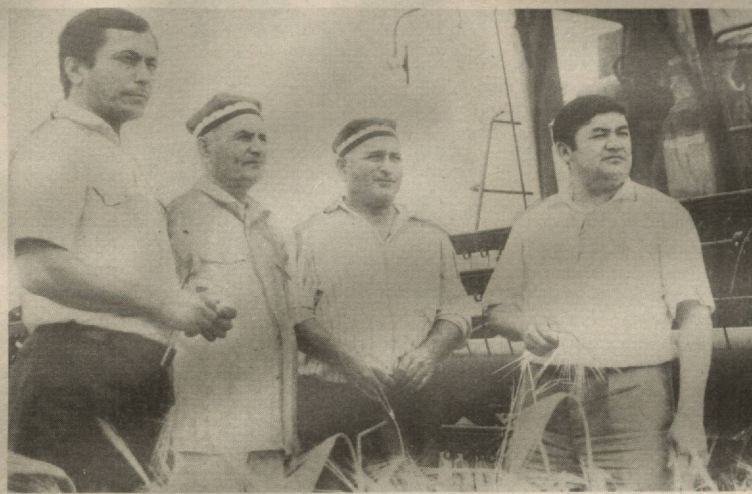
Бирлашманинг бешта корхонаси ва тўққизта қабул пунктида тайёргарлик ишлари ўтган йилнинг қулайлашқич бўлишига эди. Донни қайта ишлаш тугаллангандан сўнг бу ерда омборларни тартибга келтириш, техника ва анжонларни таъмирлашга астойдил киришилди. Қўрғонтепа ва Асака қабул пунктларида 10 минг тонна дон сақланган қўшмача шийпонлар қурилди, Жалолқудук қабул пунктида маҳсулотни ташиниш енгиллаштириш учун механизацияланган линия ўрнатилди. Бирлашмага Россиядан унта дон юклагич келтирилди, ҳамма жойда тоштарози соғал қўйилди, лабораториялар яхшироқ жиҳозланди.

Кўп фермерлар ва томоққа эгалари дон этиштиратгани муносабати билан уларга амалий ердам бериш учун зарур урим-йигим техникаси тахт қилиб қўйилди.

Хуллас, «Андижондонмаҳсулот» бирлашмаси жамоаси ўтган мавсумда йўл қўйилган камчиликларни бартараф этиб ва вилоятда ғалла майдонлари кенгайтирилиб, ўтган йилги 52 минг гектар урнига бу йил 80 минг гектарга етказилганини, бундан ташқари деҳқон хўжалиқларидан ҳам ғаллани қабул қилиб олиб, қайта ишлашни таъминлаш зарурлигини ҳисобга олди. Вилоятда ғалла урим-йигими жадаллашқич, бир маромада бормоқда.

К. НИЗОМОВ,
ЎзА мухбири.

ХИРМОНГА БАРАКА!

ТОНГГИ МЕХНАТ ПАВЗАТИ

Тонг олди. Баланд тоғлар орқидан қуёш заррин нурларини таратади. Белован далаларида етилган олтин бошқоклар эрта-лабки майин шабадала охишта тебранади.

Ҳа, деҳқоннинг орзу-умидларига қанот бағишлайдиган, уни янада унумли ишлашга руҳлантирадиган, омборини донга тўлдирадиган, ҳар лаққа қаси тиллога тенг яна бир кун ҳарир пардасини кутариб, юз очди. Бу эса миришқор қалбини чарғон этди, вужудини ғайрат-шижоатга, куч-қудратга тўлдирди. Шу тариқа урим-йигим мавсумининг яна бир кунини бошлади.

Узоқдан комбайннинг гувилаб ишлаб бошлагани эшитилди. Унинг «наъраси»га иккинчи, учинчи, туртинчи комбайнлар ҳам қўшилди. Қўш улмай вагон-уёча олдидан ошпаз дастурхон эзиб, комбайнчиларни нонуштага чақирди.

Ҳолмат ака енидаги йилгига юзланди:

— Уш, Толиб, «Кейс»нинг ишлаши қандай? Унда ишлашга қўниқиб қолдингми?

— Бундан яхши комбайн йўқ, — жавоб берди Т. Зухров. — Узимиздаги комбайнларнинг турт-бештасининг ишини уйдаяпти. Хузур қилиб бошқарасиз. Кабинаси салқин, ташқаридаги шовқин-сурдон эшитилмайди. Енидаги шарфидан тортиб, бункерга тўлаётган донгача — бари ҳисоб-ки-

тобни куз унгингиздаги электрон ҳисоблагич курабди турди. «Кейс-2166» русумли комбайндан Ҳамроқул Носиров номли жамоа хўжалигига битта берилган. Уни бошқаришни ўрганиш учун Тошкентга уқишга ҳужжатдан икки киши юборилди. Уқувчи йилгилар қисқа муддатда янги техникани бошқариш сирларини билиб олишди. Урим-йигимда баъзан тушунмовчилик еки носозлик келиб чиқса, америкалик мутахассисни чақиринишди. Ҳар ҳолда куз пиллунча муҳандис назаридан ўтказиб турган маъқул.

Янги техниканинг ҳаракатларини кузатамиз. Бир маромада, ҳосилини сифатли уриб кетаяпти. Комбайнчи Т. Зухров айтганидек, «Нива» еки «Енисей» комбайнларининг бир нечасининг урнини босади. Бир кунда бемалол 30 гектар майдондаги ҳосилни саранжомлайди. Демак, ҳужалиқдаги мавжуд 4-5 та комбайннинг вазифасини битта «Кейс» бажаради. Минг-минглаб сумлик сарф-харажат, ениги ва илғичи кучи тежалди.

Таъриблик деҳқон Ҳасан Холматов бошлиқ бригада мавсумда пухта ҳозирлик қурганини ишларнинг жадал кетаётганидан ҳам билиш мумкин. Мавжуд бешта комбайн юқори унумда ишлатилляпти. Техника жетиворларининг бари таърибли. Қозонларда кетма-кет оқват тайёрланапти. Қайноқ ва совуқ чой солинган идишлар эгат бошига қўйил-

ган. Нима этишмовчилик бўлса жойида ҳал этилаяпти. Таъмирчилар гуруҳи ердамга шай. Шунга яраша меҳнат унумдорлиги ҳам яхши. Ҳосилдорлик уртача 40 центнерни ташкил этапти.

— Ниятимизга ўзи етказса, деҳқончиликнинг баракали бўлиши, — дейди Х. Носиров номли хўжалиқ раҳбари Холмат ака Тожибоев. — 1125 гектар майдондаги ғаллани узоғи билан 25 иш кунинда йилги оламиз. Максалимиз режани 40 центнерга етказиш. Омборлар доим донга тўлиб туришдан ортиқ давлат йўқ. Тирикликнинг бош манбаи дон. Қолаверса, иқтисод жўқалишида етакчи омил — узимизда этиштирилган ҳосилдор. Бунини хўжалиқимизнинг ҳар бир аъзоси яхши англайди. Қанча кўп ҳосил оламиз, қанча унумимиз. Шу боис умумий хирмонни 4 минг тоннадан ошириш ҳаракатидамиз. Унинг 2,2 минг тоннасини давлатга топшираемиз.

Нонушталар сўнг ғалласи уриладиган майдон одамлар билан янада ғавжумлашди. Экиндан бўшаган ерларни пешма-пеш қайта экишга тайёрлаш қизгин тўз олди. Раиснинг айтишича, 980 гектар жойда тақрорий экин парварлаш режалаштирилган. Унинг 100 гектариде пахта, макка, мош, сабзавот ва бошқа экинлар парварлашланади.

Биз Жиззах туманининг «Ўзбекистон», Навоий номли хўжалиқларида ҳам бўлидик. Қасрета борманг, урим-йигим авжида. Ғал-

лакор этиштирган ҳосили чуқидан мамнун. Туман ҳокимининг биринчи муовини Ортиқбой ака АБДУЛЛАЕВ ҳам даладаги айланиб юрган экан. У мавсумнинг бориши ҳақида шундай деди:

— Юртбошимиз ғаллакорлар олдига бу йилдан дон мустақиллигига эришилди маъсулиятли вазири қўйди. Шарафли вазири адо этиш йўлида туманимиз деҳқонлари ҳам сидқидил интилишапти. Яқин кунларда 54 минг тонналик хирмон бунёд этиб, 25 минг тоннасини давлатга сотамиз.

Утган йилга нисбатан ҳосилдорлик ошишига эришилмоқда, ғалла майлони 5 минг гектарга кенгайди. Эндиги мақсад, таъриф-харажатлар эвазига этилган неъматни нест-нобуд қилмай омборларга жойлаш. Мавсумни 25 иш кунинда якунлаш тадбирлари ишлаб чиқилган. Иш ҳақи ҳар беш кунда туланади. Урим-йигим олдидан комбайнчиларга ун, гуруч, сонун, шаккар каби қўндалик зарур нарсалар тарқатилди. 100 гектар майдондаги донни уриб-янчиб олган комбайнчида муқофот тариқасида 500 кило ғалла берилди. 200 гектар урганга эса бир тонна белгиланган.

Мавсумнинг тез ва соз утиши кўп жиҳатдан техникага, унинг қандай таъмирланганига боғлиқ. Тумандаги мавжуд 79 та комбайн вақтида созланди. Олтига «Кейс» келтирилди. Шунингдек, ҳосили кеч етиладиган туманлардан яна 15 та комбайнни ердамга юборишди. Бари туман ғаллазорларида юксак унум билан ишлатилаяпти.

Ҳозир ҳамма ерда кучма ошхоналар бор. Озиқ-овқат маҳсулотлари сероб. Комбайнчилар иши икки сменада ташкил этилган. Жойларда техник хизмат курастиди бригадалари мавжуд. Улар ҳайдовчи, механик, слесар, пайвандчилардан иборат. Хуллас, урим-йигимда узилишларга йўл қўймаслик чоралари қўрилган.

Меҳнат — меҳнатга яраша рабат, дейдилар. Ғаллакорларнинг баракали ишлашлари учун қилинган ғавжумликлар, моллий манфаатдорлигининг юқорилиги мавсумда хайрли самарасини бермоқда. Навоий номли, Шароф Рашидов номли, «Ўзбекистон» хўжалиқларида ҳам ғалла урим-йигими қизгин давом этапти.

Беҳад шуқрлар бўлсин, жаннаткам дийримизда мустақиллигининг улкан даражаси илк ишонарларини бера бошладилар. Ғалла мустақиллигига ҳам етадиган онларга оз қолди. Демакки, озода ва обод мамлакат пойдеворида мустаҳкам замин қўйилди.

Энинг яна бир фарақи, тафдиқ иссиқ кунини юртимизда олатладиган қўвоқларга бой, фазилти улди. У деҳқоннинг эртани кунига илпонч бахш этди, меҳнаткаш қўлларига мадад берди.

Равшан БОБОМУХАМЕДОВ,
«Кишлоқ ҳаёти» мухбири.

СУРАТЛАРДА: 1. (Чапдан) Вилоят қарантин инспекцияси бошлиғи ўрибосари Рихсийой Хўшвақтов, Ҳ. Носиров номли хўжалиқ раҳбари Холмат Тожибоев, ғаллачилик бригадаси бошлиғи Ҳасан Холматов ва Жиззах тумани ҳокими биринчи муовини Ортиқбой Абдуллаевлар ўриладиган ҳосил сифатини қўшқар кечиримда. 2. «Кейс-2166» комбайн ўримида. 3. МИРЗАКАРИМОВ олган суратлар.

ВИЛОЯТ ПИЛЛАКОР- ЛАРИНИНГ ҒАЛАБАСИ

Андижон вилоти пиллакорлари бу йил ҳар қачонгидан ҳам уюшқоқлик билан меҳнат қилдилар. Давлат омборларида 3094 тоннадан зиёд пилла хом ашёси топширилди. Уртача ҳар бир қўтидан 58 килограммдан хом ашё олинди.

Улкан хирмонга Улутнор, Пахтаобод, Ўлиқчи, Асака, Андижон, Буз, Избоскан, Марҳамат, Олтинқул, Булоқбод, Қўрғонтепа пиллакорлари муносиб ҳисса қўшдилар. Унлаб жамоа ва давлат хўжалиқларида юқори ҳосил олишга эришилди. Жумладан, Олтинқул туманидаги «Маляробод», С. Ашуров номли жамоа хўжалиқлари, Шаҳрихон туманидаги Отаҳонов номли жамоа хўжалиғи, Улутнор туманидаги Мирзаҳамедов номли, «Дустлик» ширкатлар уюшмалари, Буз туманидаги Улутбек, «Ўзбекистон» жамоа хўжалиқлари, Андижон туманидаги А. Исмоилов номли, И. Патишинов номли жамоа хўжалиқлари, Избоскандан қорвачилик бирлашмаси, Марҳаматдан «Машғал» жамоа хўжалиғи, Пахтаободдан «Маданият» агрофирмаси, «Озод» жамоа хўжалиғи, Хўжаобод туманидан «Ўзбекистон» жамоа хўжалиғи, Ипакчилик ижара хўжалиғи, Булоқбоддан Б. Ражапов номли жамоа хўжалиқлари ҳар қўтидан 63-73 килограммдан пилла ҳосили олишга эришилди.

Юзлаб пиллачилик бригадаларида юқори курсаткич эгалланди. Фозилжон Рузиев, Жалолиддин Сирожиidinov, Мавлудхон Абдумаликов, Мамлакатхон Ҳамроқулов, Саодатхон Хожиматов ва бошқалар шулар жумласидан.

Вилоятда пилла йилгиш ва давлатга топшириш давом этмоқда. Имончиларни ҳисобга олиб, ҳосилнинг бирор граммини ҳам нобуд қилмай, вилоят пилла хирмонини 3,1 минг тоннага етказиш, ялпи даромадин эса 155 миллион сумга чиқишини таъминлаш учун барча тадбирлар олиб борилмоқда.

А. АСРОНОВ,
Х. ҲАЙИТОВ.

ЮКСАК МАРРА САРИ

ҚАШҚАДАРЁ пиллакорлари қабул пунктларига 1 минг 900 тоннадан кўпроқ қимматли сановат хом ашёси топширдилар. Ҳар қўти кўрт уругидан уртача 54 килограммдан ҳосил олинди.

Вилоятда зveno ва хўжалиқлар билан узаро шартноманинг туғри ташкил этилганлиги асосий омиллардан бири бўлди. Бу иш айниқса, Косон, Шаҳрисабз, Гуздор, Китоб ва бошқа туманларда узининг ижобий натижасини кўрсатди. Масалан, Усмон Юсупов туманидаги 26-Миришқор жамоа-ширкатлар уюшмаси пиллакорлари 140 қўти уругдан давлатга 5,1 тонна сотишни режалаштирганди. Бироқ тармоққа катта эътибор билан қараганликларини туфайли режа 5,8 тонна қилиб уйданди.

Бу ишда Гулнора Тургунова, Манзура Қурбонова каби звенолар ҳар қўти уругдан 76-83 килограммдан хом ашё топшириб, муносиб ҳисса қўшдилар.

Китоб туманидаги Амир Темур номли жамоа хўжалиғи пиллакорлари маъсулиятли пиллада қўнчилиққа намуна бўдилар. 170 қўти уругдан 7 тонна 500 килограмм урнига 8 тонна 600 килограмм қимматли хом ашё этиштирдилар.

Муҳими, вилоятда тармоққа бўлган эътибор сусайган эмас. Этиштирилган ҳосилнинг сунти граммига нест-нобудсиз йилгиштириб олиш учун ҳаракат авжида. Косон, Нишон, Қарши, Яқкабод каби туманлардаги пилла қабул қилиш пунктларида ҳар қўни юзлаб килограмм қумуш тала топширилаяпти. Вилоят пиллакорлари ялпи хирмонни 2000 тоннага етказишга аҳд қилдилар.

маҳсулотлари, сабзавот ва қартоқ тарқатилаяпти. Ҳар қўни сут, қатик келтирилмоқда. Ремонтчи бригадалар техникани даладан узишда соғал, нуқсонларни тезла бартараф этишмоқда. Уримда қатнашаётганлар меҳнатчи ҳар беш кунда рабатлантирилаяпти. Ғаллакорларнинг аҳли-урим-йигимини узоғи билан 25 иш кунинда таъминлаш.

Ҳозирнинг узида ғалладан бўшаган майдонларга ҳайдов тракторлари қиритилиб, тақрорий экинлар-силос учун маккажуғори, сабзавот ва полиз экинлари экилмаяпти.

Раҳмонали АҚБАРАЛИЕВ
ёзиб олди.

КОМБАЙНЛАР «НАЪРАСИ»

Бу йил вилоят бўйича 106 минг гектар суғил ерда бошқоқ дон этиштирилди. Режа — 288 минг тонна. Шу кунгача 37 минг гектар майдондаги ғалла саранжомланди. Даладаги жам 580 та урим комбайни ишлаб турибди. Шундан 10 таси АҚШда ишлаб чиқарилган «Кейс» русумли комбайнлар. Мазкур техника билан уриб-янчиб олинадиган ғаллани хирмонда қайта тозалашга ҳожат йўқ. Дон туғри омборга ташилмоқда. Бир кунда 2.700 гектардан зиёд майдондаги ғалла саранжомланмоқда.

Узингдан чиққанга нима етсин. Унумдор еримиз, бебаҳо қушимиз, меҳнатсевар халқимиз бор. Дастур хонимиз фазил-нон учун етарли ҳосил этиштириш деҳқонларимиз бурчи. Этиштирилган доннинг 50 фоизи хўжалиқларнинг узида қолдирилаяпти.

Молдий рабат иш унумида асосий омил бўлмоқда. Филойи комбайнчи ва уроқчилар учун ҳар бир хўжалиқда махсус соврин ва муқофот ташкил этилган. Термиз тумани хўжалиқлари ғаллакорлари ҳам илдамлардан урناق олиб иш

Экинни меърига етказиб парваришладан Музабоб туманидаги «Бешқўтон» жамоа хўжалиғи ғаллакорлари эса мамлакатимизда биринчи бўлиб дон этиштириш ва давлатга сотиш режасини бажаришди.

ЕРГА МЕХР, КАСБГА САДОҚАТ

Фаргона вилоятида Рузимат Раҳимовни танимаган одам йўқ. У қарийб ярим асрлик меҳнат фаолиятини қишлоқларни обод қилишга, чўлларда, тошлоқ қир-адирларда янги ерларни очишга сарф қилди. Ҳамюртлари уни тажрибадор раис, деҳқончиликнинг пирини дейишди. Раиснинг кўп йиллик меҳнати муносиб тақдирланган.

Тошкентдаги республика агрономлар тайёрилаш мактабини битириб, дастлаб Олтинриқдаги хўжаликда агроном, сўнгра янги ташкил этилган «Комсомол» (ҳозирги Т. Қўзибоев номи) жамоа хўжалигида раислик қилди. Чўлда 200 гектар янги ер улаштириди, бог яратди, шийпон қурди. Уша йиллари хўжалик пахтадан 40 центнердан ҳосил етиштирди.

1972 йили Тошкент қишлоқ хўжалик институтининг агрономлик факультетини битириди. Шундан сўнг «Янги ҳаёт» жамоа хўжалигига раис этиб сайланди. Бу ерда ҳам тажрибадор деҳқон ошани Хонқиз дашти адирларидан ер улаштириш, янги боглар барпо этиш, мактаблар қуришдан бошлади. Тошлоқ адирлардан 400 гектар ер очди, 130 гектар янги бог ташкил этди.

Умр елдек тез ўтаверар экан. Тақдир тақозоси билан яқинда Фаргона туманининг Хонқиз қишлоғида бўлди. Рузимат ака эскирган ўриклар, олмалар қўчоқ сиймайилган катта дарахт бўлиб, шигил мевалабди. Хушхаво, соя-салқин манзилгоҳлар кўпайибди, қуркам уйлар қишлоқ ҳуснини очибди.

— Қуришмаганимизга ҳам кўп йиллар бўлди — дея гап бошлади раис. — Хўжалигимизда 300 гектар бошоқли экинлар бор. Ундан 1125 тонна галла олишни режалаштирганимиз. 562 тоннасини давлатга сотамиз, 100 тоннасини уруғлик, қолганини аҳолига таркатамиз, шу кунларда арпа-бугдоя пишди,

Комбайнлар уримга тушди. Қисқа фурсатда галлани ўриб, урнига пахта, маккажўхори, сабзавот экинлари экамиз. Утган йили галладан 1.372 минг сум соф даромад олинган бўлса, бу йил 1.500 минг сум даромад олишни куз-лайимиз.

— Пахтачиликнинг ривожини қандай?

— Утган йили 630 гектар майдондан 31,6 центнердан, жами 1990 тонна хирмон уйғанди. Даромад 22995 минг сумдан ошди. Бу йил 650 гектар майдонга «Фаргона-3» нави чигит экиди. Деҳқонларимизнинг касбига садоқати, филокорлиги туфайли майдонларига гузалар ривожини яхши.

Ғузага ишлов беришда механизаторлар Одилжон Деҳқонов, Незматжон Баҳромов, Уроқбой Тежабоев, Абилжон Топтанов каби фидойилар меҳнати алоҳида урин тутди. Айни кунларда гузалар шона қурсатмоқда. Гектаридан 31-35 центнердан ҳосил олиш ниятида ишни ташкил этган Эркинбой Йўлдошев, Каримжон Жавлонов, Муносиб Қолирова, Тўхтасин Муминжонов, Махмуджон Мирзаалимов бошлиқ бригадаларда гузалар ривожини соз.

Шунингдек, хўжаликда чорва туғини қўпайтириб, моллар зотини яхшилашга ҳам аҳамият берилган. 1995 йили ҳар бош ситирдан 3350 килограммдан сўт соғиб олинди. Бу йилги режа ҳар соғин ситирдан 3500 килограммдан сўт соғиб олиш.

— Аҳолининг турмуш тарзини қандай?

— Хонқиз қишлоғида 1770 хонадон бўлиб, уларда салкам ўн минг аҳоли яшайди. 2 та мактаб,

4 та богча, маданий-مائийш марказлар қурилди. Мائийш хизмат тармоқлари — ошхона, сартарошхона, дорихона, тикувчилик, темирчилик, дурадгорлик цехлари бор. Янги новойхона, бозор қурдирлик, 85 фойз аҳоли табиий газ билан таъминланган.

Истиқлол туфайли қишлоқда 50 дан зиёд тижорат дуконлари, 2 та қўшхона, 6 та тегирмон ишлаб турибди. Қишлоқ фуқаролар Кенгаши қарорига қўра кам таъминланган оилалар моддий рағбатлантирилган. Жумладан, утган турт ойда кам таъминланган 1315 оиллага бир миллион сумлик моддий ерлам қўрсатилди. Хўжалик хисобидан дон, гуруч, ет, емашхак берилди. 6 нафар ота-онасиз болаларга сўннат туйи қилинди. Янги турмуш қўрган еш оилаларга 300 гектар томорқа ажратилди. Одамлар бир-бирлари билан аҳил, иноқ, Яна 500 урилли мактаб, замонавий туғруқхона қуришимиз керак. Баъзи маҳалларда ичимлик сув етарли эмас. Бу масалаларни ҳал этиш яқинда фуқаролар йиғини мажлисида қўриб чиқилди.

— 30 йилдан ортқ раислик қилиш осон эмас, шоғирлар кўпми?

— Туманда, хўжаликда унлаб шоғирларим бор. Улар орасида туман ҳокими Шокиржон Исмоилов, Охунбобоев номи жамоа хўжалиги бошқаруви раиси Екубжон Мирзаалимов, Хонқиз фуқаролар йиғини раиси Ғанижон Носиров, қишлоқ хўжалик фанлари номзоди, хўжалик агрономи Абдусамат Жабборов каби қобилиятли, билимдон ва тadbиркорлар билан фахрланаман.

Ҳар гал меҳнатимизнинг натижасини қўрсат қувонаман. Ҳа, истиқлолга эришган юрда меҳнат қадри тоғди. Менга «Республикада хизмат қўрсатган қишлоқ хўжалик ҳолими» унвони беришди. Бу менга эл-юрт фаровонлиги йўлида янада ташаббускорлик, ишбилармонлик қўрсатиб ишлаш масъулиятини юклайди.

**Р. МЕЛИБОВЕВ,
«Қишлоқ ҳаёти»
мухбири.**

РИЗҚ-РЎЗ САРЧАШМАСИ

ШАРТНОМА БАЖАРИЛДИ

Ангор туманидаги «Новшаҳар», «Мустақиллик», М.Азизов номидаги деҳқон-фермер уюшмалари галлакорлари давлатга дон сотиш шартномасини бажардилар. Ҳосилдорлик текстар бошига ўртача 40 центнерни ташкил этди. Ҳосилдан бушаган ерларга тақрорий экинлар, жумладан, сабзавот ва маккажўхори экила бошладилар.

КОМБАЙНЛАР ДАЛАДА

Самарқанд вилояти галлакорлари ҳам урим-йиғимни бошлаб юборди. Пахтачи тумани деҳқонлари далага биринчилар қатори комбайнларини олиб чиқди. Урим-йиғимда Американинг «Кэйс» комбайнлари айниқса кўл келмоқда. Дастлабки натижалар туманда галла ҳосилдорлиги текстар бошига 40 центнердан кам бўлмаслигини қўрсатмоқда.

Бу йил самарқандликлар 249 минг тонналик галла хирмони уюшта аҳд қилишган.

(ЎЗА)

Жарқўрғон туманидаги Т. Шобуров номи жамоа хўжалигида республикада бўлган кайи галла урими қизини туста қирмоқда. Галлакорлар мавсумни тез ўтказиш, донни нес-нобуд қилмасдан йиғиштириб олиш учун барча имкониятлардан фойдаланмоқдалар. Иш икки смсалада ташкил қилинган, комбайнларнинг тўхтовсиз ва самарали ишлагани учун таъмирчилар гуруҳи тузилган. Урим машиналарига ёнғари далада қуйилмоқда. Марказий хирмонда туртга дон тозалаш агрегати фаолият қўрсатган. Хўжалик галлакорларининг мақсади мавсумда давлатга ўч минг 920 тонна дон топириш. Режа аябгата ўдаланади. Бонис ҳосил чўчи экан.

СУРАТЛАРДА: 1. Жамоа хўжалиги раиси ўринбосари (чапдан) А. Нурбобоев, бригадир Ж. Қолиёров, комбайнчилар А. Ғолиев, Б. Худойназаров ва бўлим бошқарувчиси Ч. Мусурмоқов ўрмининг борлини тўғрисида фикр юритмоқдалар. 2. Урим пайти.

И. ХЎЖАЕВ олган суратлар. (ЎЗА).

Назаримизда сунити пайларда, туғруғи XXI аср бусасида жаҳон халқларининг руҳий оламиди мислоси ижобий уғарилар юз бермоқда. Халқлар бир-бирларига нисбатан ҳамдард, ҳамфирқ, оқбатили бўлиб бормоқдалар. Узаро ҳурмат, яхши қўшничилик муносабатлари, иқтисодий ҳамкорлик алоқалари уларни яқинлаштириб, дустлаштирмоқда. Алоқатдан қўра аҳиллик афзал эканини тушуниб етмоқдалар. Қўни кеча «Машав» курсини битирган бир гуруҳ ўзбекистонлик чорвадор фермерларга сертификат, янги ғувоҳнома топириш маросимда қатнашарканмиз шулар ҳақида уйдим.

Ўзбекистон ўз тараққиёт суръатларини жадаллаштиришда кўпчилик илгор мамлакатларнинг бетарғи ердамига таяниб иш қурмоқда. Америка, Туркия, Германия, Россия, Жанубий Корей ва бошқа мамлакатлар унлаб қўшма корхоналар очини орқали республикада саноат ҳамда тижоратни ривожлантиришга салмоқли улуғ қўшмоқдалар. Бу олижанов ҳаракатда Машриқда энг қўшма, шу билан бирга тараққиёт этган давлатлардан бири — Исроилнинг ўз салоҳияти бор. Бу мамлакатда аҳолининг атиги 1,5 фойзи қишлоқ хўжалик ишларида банд. Улар эл-юртин боқали, қийинтиради, ортиб қолган қишлоқ хўжалик маҳсулотларини четга экспорт қилиб, давлатнинг иқтисодий қудратини оширишга ҳисса қўшади. Бизда аҳолининг аксарияти дала ишлари билан шугулланади. Лекин булар вақтинчалик, қишлоқ хўжалигимизнинг уфқи ерқин. Исроиллик мутахассис билимдонлар деҳқонларимизга қўмақлашганда беъ боғладилар. Улар тавсия ва талқиб этган илгор усул — экинларни томчилятиб сугортиш деҳқонларимиз томонидан тобора кеңроқ қўлланилмоқда. Бу усул харажатларни сезиларли қамайтириб, ҳосилдорлигини оширди. Исроил технологияси асосида Чименда қўрақларни бўрдоқига боқиб, маҳсулот олашган агрофирма ташкил этилган. Бу хўжалик республикамизда далазат

ли парҳез гушт етиштиришда бундай асали. Чорвачилик ҳам Исроил технологияси дунелаги мамлакатлар орасида олдинчи ўринларини эгаллаб келмоқда. «Оққўрғон» жамоа хўжалигида улар сутни қайта ишлайдиган завод ҳамда фермерлар учун иккита озуқа чети қуриб бердилар. Бундай мисоллар кўп.

Маълумки, Ўзбекистонда чорвачилик фермаларини ҳусусийлаштириш, мулкни жонқуяр эгалари қўлига топириш юзасидан белгиланган дастур муваффақиятли бажарилди. Ҳукумат қарорига мувофиқ чорва комплекслари қимомчи савдосида сотилган.

ФЕРМЕРЛАР ИСРОИЛ ТЕХНОЛОГИЯСИНИ ЎЗЛАШТИРИШМОҚДА

Натижада 1000 та қорамолчилик фермалари урнига 1500 та ҳусусий чорвачилик хўжаликлари юзага келди. Ушбу тadbиркорлар табакасига ердам қўрсатиш, уларни ривожлантириш мамлакатлар қишлоқ хўжалиги иш усули билан таништиришга қарор қилинди. Исроиллик биродарлар бу ишга ҳам бош қўшишга, шу соҳа равнақида зарур ердам қўрсатишга тайёр эканликларини билдирилди.

Исроил ҳукумати Ташқи ишлар вазирлиги ҳузуридаги «Машав» халқаро ҳамкорлик марказининг ташаббуси билан «Чорвачилик ва сўт-товар фермалари фаолиятини бошқариш» мавзусида Ўзбекистон Қишлоқ хўжалик вазирлиги учун укув курслари ташкил этди. Чорвачиликда ўз мактабини яратган бир гуруҳ мутахассислар Иерусалим шаҳрида Тошкентда келишди. 3 июнь кўни Тошкент давлат аграр университети укув залида бошланган машғулотларда Тошкент, Сирдарё, Жиззах вилояти хўжаликларидан тақлиф этилган фермерлар гуруҳи икки ҳафта давомида сабоқ тингладилар. Амалий машғулотлар «Оққўрғон» жамоа хўжалигида ўтказилди. У ерда озуқа тайерлайдиган цехла «Мик-

сер» технологиясининг ишлари билан танишдилар.

Қурсни битирган фермерларга сертификатлар топириш маросимини ТДАУ ректори Х. Буриев очди. Исроиллик ўқитувчилардан жаноб Ранен Мельер ва Лиор Ярон, Ўзбекистон қишлоқ хўжалиги вазирлиги чорвачилик бош бошқармаси бошлиғи Омонул Солиров ва бошқалар сўзга чиқдилар. Исроил ҳукуматининг Ўзбекистондаги элчиси Шапира Эдуард жаноблари битирувчиларга сертификатларни топириб, уларнинг фаолиятига муваффақиятлар тилади. Икки дав-

олиш, қорамолларни парвартиш қилиш ва озуқани қўпайтириш юзасидан ҳали жуда кўп ишлар қилиниши кераклигини аниглаб етдим. Исроил технологиясини ўзлаштиришда кейин чорвачиликка иктишосланган хўжалигимиз тутамас хазинага айланади» деди. Ховос районидида «Фарҳод» ширкатлар уюшмаси вакили Солиқ Солибаевро ҳам «Исроилда молхоналар, қорамолларни ниҳоятда тоза тутишар экан, бизда жониворларни парвартиш қилиш нисбатан очоқ аҳолида», — дея тан олди. ТДАУ ўқитувчиси Холбиби Муҳаммадинова эса газетамиз учун ўз фикрини ёзиб берди: «Мен бу укув курсида иктиерий қатнашдим. Исроиллик ўқитувчиларнинг дарс ўтказиш усулига ҳавас қилсам арийди. Улар замонавий жиҳозланган аудиторияларда дарс ўтишди. Муаллимларнинг дарсликлари, укув қўлланмалари, қўразмали қороллари видео қасеталарга кў қилинган. Ўқитувчи минбарга қўйилган, у курсатмоқчи бўлган қўразмали плакатлар, жалвалар, формулалар, схемалар шифтда олинган телевизорлар экранидида акс этиб боради. Биз ҳам тезроқ ўқитишни ана шундай қўлай усулларда ўтсак эди деб орзу қиламан. Ўзбекистон — Исроил ҳамкорлик алоқалари самараларини укув юртимиз ҳам баҳраманд бўлади деб умид қиламан...».

«Машав» курсини битирган фермерларимиз хайрлашиб, ўз юртиларига йўл олдилар. «Машав» машғулотли ижодкорлар эса Англистон, Наманган, Фаргона вилоятларидаги фермерларга ўз тажрибаларини ўрта-тиш учун водийга қўнаб келишди. У ерда Ўзбекистоннинг шимолига, сўнгра жанубидидаги вилоятларга бориб, чорвадорларни ўқитишди. Бирмунча муддат ўтган, ўзбекистонлик фермерларнинг Исроил мамлакатига сафари уюштирилди.

Тингловчилар ҳам сўзга чиқдилар. Чиноз районидида «Юлдуз» ҳусусий хўжалиги раҳбари Хусан Арибобоев машғулотлар қисқа, лекин гўяг фойдали бўлганини, кўп нарсаларни ўрганиб, билим-малака ҳосил қилиб ўлтурган хабардор қилишганини, ақин келгусида ўзбекистонлик чорвадорлар Исроил технологиясини ўзлаштириб олишини ва жаҳон бозорида ширин-шакар, экологик тоза маҳсулотларни етиштиришда муносиб рақиб бўлиб етишишларига ишонч билдирдилар.

Жиззах районидаги «Машғал» хиссалдорлик жамиятининг ветврач Аскар Салимов «Ситирлардан мулк-қўл сўт соғиб

**Баҳром ҚАҲХОРОВ,
«Қишлоқ ҳаёти»
мухбири.**

ХИРМОН ТЎЛА САРА ДОН

Сайхунобод туманидаги «Октябрь» жамоа хўжалиги бир неча йилдан буён деҳқончиликда юқори қўрсаткичларга эришиб келди. Миришкорлар утган йили давлат оморбортига 1800 тонна галла сотишди. Шундан келган даромад туфайли хўжаликнинг иқтисоди янада яхшиланди, одамлар манфаатдорлиги ошди. Галлакорлар жорий йилда ҳам катта самараларга интилишган. Далаларда етилган галлани нес-нобудсиз йиғиштириб олиш учун барча чора-тадбирлар қўрилди. Мавжуд 857 гектар майдондаги галлазорлар атрофи тозаланиб, тартибга келтирилди. Хирмон ва оморборт тахт қилиб қўйилди.

Шу кунларда хўжалик далаларида оммавий урим-йиғимга киришилди. 5 та комбайнга бириктирилган ўн нафар механизаторларнинг қайфияти баланд. Улар ҳосилни нес-нобудсиз саранжомлашган.

— Галлакорлар орзиқиб кутган донлар келди, — дейди хўжалик бошқаруви раиси Азиз Мирзаев. — Йил бошидан бу муҳим тармоққа эътибор қаратилди. Ерлар деҳқончиликнинг сир-синоатини билалган 95-нафар ижарачиларга бўлиб берилган. Масъулият ҳис қилинган, иш унумдорлиги ҳам ортавераркан. Ҳозир ана шу ижарачилар меҳнат қилган далалардан катта хирмон тикланган.

Туман раҳбарияти билан келишган ҳолда тажриба тариқасида 54 гектар майдонда «Енбош» нави экилди. Ана шу майдоннинг дастлабки уч гектардан 60 центнердан сара дон олинди. Давлатга 1460 тонна сотиш режалаштирилган. Дастлабки ҳисоб китобларга қараганда 2990 тонна сара дон ишлаб чиқилади.

Ҳа, ҳозир хўжалик далаларида урим ишлари авж паллада. Абдулла Сатторов, Исамат Юнусов каби деҳқон-фермер хўжаликлари йиллик топириқни ўдалаб, гектаридан 40-43 центнердан сара дон олдилар. Бу ерда мавсумнинг нобудгарчиликсиз утиши учун миришкорларга барча шарт-шароит яратилган. Ҳар қўни икки маҳал иссиқ овқат, дам олиш масканлари билан таъминланган.

Дарвоқе, хўжалик далаларида галладан бўшаган майдонларга иккинчи экин экишга ҳам киришилди. Жумладан, 85 гектар майдон шўлорларини, чигит қалайлашти. 120 гектарда маккажўхори, 150 гектарда дон учун маккажўхори, 50 гектарда полиз экинлари экин режалаштирилган.

Уримда ташаббус қўрсатган механизаторлар жамоа хўжалигининг қарорига қўра алоҳида тақдирланиши, шунингдек, республикамиздаги сулим мақошлардан бирида бепул дам олиш назарда тутилган. Бу механизаторлар гайратига-тайрат қўшапти. Улар 20 иш кўнида урим-йиғимни яқинлаш учун астойдил киришилган.

Иш яхши ташкил этилган жойда моддий манфаатдорлик юқори бўлади, белгиланган режалар ортиги билан ўдаланади. Хўжалик миришкорларининг шижоаткорлиги яқин кунларда режа ўдаланишидан, хирмонларга қўра-баракка кириб, дастурхонлар янги ҳосил нонига тулишдан далолат бериб турибди.

Х. АБДУСАМИЕВ.

ИҚТИСОДИЙ ИСЛОҲОТ МЕВАЛАРИ

ҲОСИЛ МЎЛ

Нишон туманидаги «Навбахор» жамоа ширкат хўжалигида ўтказилган қўразмали семинар-кенгашининг нафи катта бўлди. Галлакорлар узаро тажриба алмашиб галлаги ишларни пухта режалаштириб олганликлари. Шундан сўнг урим-йиғим қизини бошлади кетди. Нишонда мавжуд майдонларда галладан баракали ҳосил етиштирилди. Ниятлари жами 55 минг тонна сара дон етиштиришди. Айни кунларда комбайнлар галлазорларда тула унум билан ишлатилапти. Айниқса «Кейс» комбайнлари хирмонга барака киритяпти.

Тумандаги ҳар бир хўжаликда урим-йиғим ишларини намунали ташкил этишга қаратилган аниқ тadbирлар амалга ошириляпти. Соҳа кишиларига ҳар томонлама ғамхўрлик қўрсатиляпти. Шийонларда иссиқ овқат, чой тайерланмоқда. Қўлиқ меъерини ортиги билан бажарганлар моддий ва маънавий жиҳатдан рағбатлантириляпти.

МАКТАБ ЯРАТГАН ДЕҲҚОНЛАР

Шеробод туманидаги Н. Муролов номи ширкатлар уюшмасида пахтачиликда мактаб яратган деҳқонлар кўп. Юсуф Тоғайназаров уларнинг бири. У қаерда ишласин ҳамisha ишончли оқлашда муваффақ бўляпти. Юсуф ака ишнинг қаловини топа билди. Мўл, арзон ва сифатли ҳосил етиштириб хўжалик иқтисодиетини юксалтиришга муносиб ҳисса қўшапти. Бу иноқ жамоа 148 гектар ерда деҳқончилик қилапти. Вақтида сугоридиб озиклантириляпти, сифатли ишловдан чиқарилятган гузалар кунда бир яшнапти. Ю. Тоғайназаровнинг аҳли Ўзбекистон мустақиллигининг беш йиллиги шарафига ҳосилдорлиқни гектарига 50 центнерга етказишди.

Дала ишлари вақтида яраша олиб бориляпти. Сувчилар тунги сугорилган алоҳида эътибор беришяпти. Механизаторлар эса илгорлар тажрибаси асосида иш юритиб, тadbирларнинг сифатли бўлишини таъминлашмоқда.

— Утган йили гектар ҳосилдорлиги 47 центнерга етганди, дейди ширкат раиси Юсуф Тоғайназаров. — Қийин дамларда отахонлар ердама келишди. Бизнинг шароитда сувнинг ҳар қатраси олтинга тенг. Тажрибакорлар ердамада кам сув билан кўп майдонларни сугорилиши урганиб олди. Бахтимизга гузалар яхши ривожланыпти.

Бундай илқ тапшлари Р. Бобоқўлов шаънига ҳам айтиш мумкин. Дала даргаси зўр омилкорлик, ташаббускорлик қўрсатиб утган йили пахта ҳосилдорлигини гектарига 10 центнерга оширишга эришди. Айни кунларда унинг даласида бўлсангиз кунда бир яшнаётган гузаларни қўриб қўзингиз қўнайдилар. Саркор эски қадрдони Яраш Шарипов, Урмон Чориев билан басма-басига ишлаб, ғуза парварлигида намуна бўлиб келмоқда.

ПАРКЕНТИКЛАР ҚУВОНЧИ

Иқтисодий ислохотлар изчил амалга оширилятганлиги сабабли Пискент туманида ҳам бунёдкорлик ишлари жонланиб кетди. Сўнгги икки йилдан ортиқроқ вақт ичида бу ерда 120 га яқин ҳусусий дукон, маъийш муассасалар қурилди. Хўжаликларда кичик қорхоналар қўпайди. Натижада 3 мингдан ортқ янги иш ўринлари яратилди.

«Бойқўрғон» хўжалигида йирик тегирмон ишга тушганлиги барчани қўшнуд этди. Қўпчилик тақлифига асосан консерва цехи бунёд этилган. Бу деҳқон мушкуллини осон этиш, иқтисодиетни юксалтиришга муносиб ҳисса қўшаётганлиги сабабли яна битта помидор шарбати тайерлайдиган цех қурилиши бошлаб юборилди. Туманда амалга оширилган ишлардан яна бири йирик шампань заводининг ишга туширилиши бўлди. Демак хўжаликлар энди узумларни шу қорхонага топиришди. У қанчадан-қанча вақт ва маблагни тежайди. Туман ҳокимлиги спортни ривожлантириш юзасидан ҳам аниқ тadbирларни амалга оширмоқда. Уч минг урили қўраш қолпоначи қурилтаилгидан каттао кичик миннатдор. Худди шу ерда бобомиз Амир Темур тўйига бағишлаб муқоабалар ўтказилди. Бошқа мамлакатлардан ҳам полвонларни кўрсатишди. Ёягт қизқарди утган бу тadbир паркентликлар хотирасида бир умр сақланади. Ғолибларга қимматбаҳо эсалик сонгалари топиришди.

Эътиборлиси шуки, бунёдкорлик ишларига тadbиркорлар оами-қўми улуғ қўшиб келишмоқда. Айни кунларда қурилиш тухтаб қолган 6 та мактаб биноси тез суръатлар билан қад ростляпти. Маданий-مائийш ва савдо хизмати қўрсатиш тармоқлари кентаймоқда.

ХЎЖАЛИК ШАҲСИЙ— МАНФААТИ УМУМИЙ

Наманган деҳқон (фермер) хўжаликларининг техника базаси мустаҳкамланиб бормоқда. Улар тасарруфида 380 та автомашина, 319 та трактор ҳамда 204 та қишлоқ хўжалик машиналари мавжуд. Узларига қўрсатилятган ғамхўрликдан руҳланган тadbиркорлар неъмат етиштиришни қўпайтиришмоқда. Ҳозирда вилоятдаги чорвачилик йўналишида фаолият юритаётган фермерларда 10.707 бош қорамол, 6.703 бош қўй-эчки ҳамда 372 та отлар бор. 237 нафар фермер 30 та ва ундан ортқ қорамолга эга.

Илгорлар тажрибаси оммалашиб бориляпти. Поп туманидан «Тўшор», «Мақсулани», Янқўрғон туманидан «Чорвадор», «Қўрбонбобоев» фермер хўжаликлари гушт етиштиришда алоҳида намуна бўлишяпти.

Шуни ҳам таъкидлаш керакки, 34 та фермер хўжаликлари ердан самарасиз фойдалангандилари, лозим даражада омилкорлик қўрсата олмагандилари сабабли вилоят ҳокимининг қарори билан ўз фаолиятларини тухтадилар.

НАВОИЙЛИК ТАДБИРКОРЛАР

Вилоят фермер хўжаликлари эл маъмурчилигини таъминлаш йўлида силқидил меҳнат қилмоқдалар. Жорий йилнинг 1 апрелига қадар улар 194,7 тонна гушт, 1218 тоннадан ортқ сўт ва бошқа незматлар етиштирилди.

Вилоятда республика Президентининг айлов чорвачилиги, қоракўчилик, уюр йилқичилиги ва туғчилик ҳолиларини жамий жиҳатдан ҳимоя қилишнинг қўшмачи чора-тадбирлари туғрисидаги фармони асосида аниқ тadbирлар амалга ошириляпти. Ҳозирги кунда Навоий айловларида 14.457 киши филокорона меҳнат қилмоқда. Улар иктиерида 2816 бош қорамол, 877489 бош қўй-эчки, 8312 та от, 8935 бош туя бор. Учқудук, Томди туманлари чорвадорларига йўл масофаси, сувсизлик ва иқлим шароитлари ҳисобга олиниб, қўшмачи ҳақ бериб бориляпти.

Шунингдек, аҳоли чорва моллари зотини яхшилаш, маҳсулдорлигини ошириш мақсадида

«ОЙҚОР» НЕЪМАТИ

Бу ерда-серқуёш Ўзбекистонимизнинг сервикор тоғлари бағрида бир-бирдан гўзал — жаннатмакон гўшлари силсиласи олис-олисларга ястаниб кетган. Жанубда — Ойқор, шимолда эса Молғузар чўққилари кўкка бўй чўзган. Бу маъво йилнинг тўрт фаслида ҳам фуснор. Ойқор тоғларида ҳали қишнинг оппоқ қорлари кўзга ташланади. Фир-фир салқин шабада эсиб, дилгинзин яйратади. Ажойиб манзара! Чор тарафга гўзаллик сеп ёйган. Умуман, биз манзил тутган бу кенгликлар бугунги кунда ҳам баҳор либосида — қаёққа боқманг, яшиллик дунёси мавж уради. «Ойқор» давлат ҳўжалиги ҳам ана шу музофотда...

— Халқимиз дастурхонда ҳамма нарса бўлиши керак! — дейди ҳўжалик раҳбари, ёш мутахассис Абдуваҳоб Абдувоҳидов. — Иншоолло, барака — меҳнатда! Ҳўжалигимиз меҳнат аҳли боғдорчилик, мевачилик ва ғаллачилик билан шуғуллангани боис

юртимизнинг тўкин-сочинлигини таъминлаш йўлида самарали меҳнат қилишяпти. Бизда боғдорчилик асосий тармоклардан ҳисобланади. Боғлар — ҳўжалигимиз кўрки. Боғларимизда мева-дарактларнинг ҳамма тури мавжуд. Олма, олхўри, нок, ёнғок, шафтоли дегандай... Р. Р. Шредер номидаги боғдорчилик, узумчилик ва виночилик илмий-ишлаб чиқариш корпорацияси олим ва мутахассислари билан мустақкам ҳамкорлик ўрнатганмиз. Шу боис ҳўжалигимизда корпорациянинг тажриба-намуна участкалари мавжуд.

Дарвоқе, ҳўжалиkning 800 гектар боғи бор. Шундан 600 гектари ҳосилга кирган. 350 гектар лалмикор ерларда ғалла етиштирилмоқда. Ғаллазорлардаги манзара ҳам кўзни қувонтиради. Ғалла бошоқлари тўқ ва дуркун. Эндигина олтин тусига кираяпти.

Бир омилни алоҳида таъкидлаш жоиз. «Ойқор» дав-

лат ҳўжалиги 4 та участкага бўлинган. Сарюзи, Танга-топди, Қарончи, Совуқ бўлоқ қишлоқларининг қўли қадок боғбону соҳибкор, ғаллакорлари азал-азалдан танти, меҳнаткаш. Халол меҳнат-файли қадри баланд, орияти устивор. Ғайрат-шижоати тоғликларга хос.

Ҳўжаликдаги мавжуд боғлар бригада ва звеноларга бўлиб берилган. Боғбонлар 15 гектардан то 30 гектаргача боғ-роғларни ўз тасарруфига олишган. Ҳадемай, бу ерларда пишкчилик дастурхон ёзади.

Ҳа, «Ойқор»да боғлар турфа хил, мевалар сархил. Биргина олманинг «Стар-кремсон», «Семеринка», «Голденшисес», «Вайн-саф» каби кеч пишар, «Баровенка-Тошкент», «Оп-порт», «Самарқанд» ва бошқа кўпга эрта пишар навлари мавжуд. Эртаги олмалар июль ойининг ўрталарида хил-хил пишиб, тўла ширага энади. Кузнинг октябрь ойларида эса кеч-

ки олмаларни териб олишга навбат келади.

Биз ушбу ҳўжаликка қарашли 1-участканинг Сарюзи қишлоғидаги Юсуф Йигитов бошлиқ боғдорчилик бригадасида бўлдик. Бу ерда ноз-неъмат бунёдкорлари қизгин меҳнат қилишяпти.

— Халқимиз ибораси билан айтганда, «Олма пиш, оғзимга туш» деган билан мўл ҳосил етиштириб бўлмайди, — дейди дондор бригада етакчиси Юсуф Йигитов. — Боғ-роғларимизга йилнинг тўрт фаслида ҳам парвариш даркор. Боғлари-миз юз фоиз чашмалардан сув ичади. Айни чоғда боғларимизни иккинчи сувдан чиқариб, уларни учинчи марта об-хажетга қондираёلمиз. Дарахт қатор оралари техника ёрдамида юмшатилапти. Ҳашаротларга қарши кимёвий усулда дарахтларни дорилamoқдамиз. Хар қалай, ишлар тигиз. Ҳосил чўғи ҳам яхши. Насиб этса,

ҳосилдорлики 45-50 центнердан кам бўлмайди, деб турибмиз.

Бригадирнинг айтишича, жомоада бор-йўғи 7 нафар киши ишлайди. Улар тасарруфидagi 15 гектар боғасосан оила аъзоларининг меҳнати билан болга тўлапти.

Шунингдек ҳўжалиkning Исмат Аҳмедов, Ҳосил Қаршибоев, Исмат Абдувоҳидов ва бошқа кўпгина илғорлар етакчилик қилаётган бригадаларида ҳам ишлар маромида. Ю. Йигитов бригадасидан Фулом Йигитов, Акбар Гулбоев, Саҳоб Жоникуров сингари пешқадамлар янги ҳосил мавсуми олдидан бир ғайратига ўн ғайрат қўшиб ишлашяпти.

Ҳа, «Ойқор» боғларида боғлар бол тўплайпти. Демак, дастурхонларимиз турфа мева-чевалардан тўкин бўлади!

Абдулла ТУРДИЕВ,
«Қишлоқ ҳаёти»
маҳсус муҳбири.

ОҚҚАНОТ ХАВФЛИ ЗАРАРКУНАНДА

Маълумки, саксонинчи йиллардан бошлаб оққанот дебаталувчи майда, сўрувчи зараркунада Ўзбекистонда кўпгина экинларни шикастлай бошлади. Бу зараркунада шунчалик хавфлики, у зарарлайдиган экинларни ҳисоблаб чиққандан кўра, зарарламайдиганларини белгилаш осонроқ. Буларга пиёз, саримсоқ, пиёз ҳамда бошқоқ экинлар кирди.

Оққанот тропик иқлимга мослашган ҳашарот. У қишлоқ учун ривожланиши и тўхтатадиганлар хилдан эмас. Шунинг учун у йил мобайнида ривожланаверади. Киш фасли қаттиқ ўтадиган Ўрта Осиё шариоитида оққанот очик шариоитда қишлоб қололмайди. Унинг асосий қисми қирилиб кетади. Атиги 5-10 фоизгина иссиқхона ва хонадонларга қириб, у ердаги экинларда яшашни давом эттиради. Ўзбекистон шариоитида оққанот очик шариоитда 6-7, киш пайтида эса 3-4 авлод бериши аниқланган.

Вазият 1989 йилда шимолӣ минтақаларимизда кураш сусайганлиги бўлса, иккинчидан, химоя воситаларининг етишмаслигидир. Юқорида келтирилган маълумотлардан аёнки, оққанотга қарши умумий кураш тизими — уни иссиқхоналарда қириб ташлаш. Бунда сариқ елим-ли ҳашароттутқичлар, энкарзия қушандаси ҳамда қисман қамзаҳарли дориларни ишлатиш юқори самара беришга тасдиқланган.

Аммо айрим ҳўжаликлари иссиқхоналаридан

лиги унинг табиий кушандарининг қамлиги билан ифодаланди. Лекин Ўзбекистон ўсимликлари химоя қилиш илмий-тадқиқот институти ходимлари томонидан амалга оширилган тезкор тадбирлар натижасида оққанотни зарарлайдиган энкарзия қушандасининг бир нечта тури олиб келинди. Улар кенг тарқалиб ўз

самарасини кўрсатяпти. Амалда тадбиқ қилинган кимёвий-техник ва биологик курашлар натижасида оққанотларнинг сони Тошкент, Хоразм, Фарғона ва бошқа вилоятлар ҳўжаликлари шариоитида 1990-1995 йиллар мобайнида пасайиб, бир даражада сақланиб келар эди. 1995 йилдан 1996 йилга ўтар куз-киш-баҳор фаслларида оққанотнинг сони Хоразм вилояти шариоитида эмас, балки пойтахт вилоят ҳўжаликларида ҳам юқори бўлди.

Бунга сабаб, бир ёқдан зараркунадаги қарши кураш сусайганлиги бўлса, иккинчидан, химоя воситаларининг етишмаслигидир. Юқорида келтирилган маълумотлардан аёнки, оққанотга қарши умумий кураш тизими — уни иссиқхоналарда қириб ташлаш. Бунда сариқ елим-ли ҳашароттутқичлар, энкарзия қушандаси ҳамда қисман қамзаҳарли дориларни ишлатиш юқори самара беришга тасдиқланган.

Аммо айрим ҳўжаликлари иссиқхоналаридан

оққанот барибир кўпаймоқда. Айни кунларда иссиқхоналарнинг деразалари очилиши билан оққанот зотлари очик шариоитга учиб чиқиб, барча экинларга ёпишмоқда. Зараркунада учун ҳозирги нам ва иссиқ ҳаво айни муддао. Тажриба ва таҳминларга кўра бундай иссиқхоналар атрофида амалдаги йилда оққанотнинг кўпайиши мумкин.

М у х и м и, иссиқхоналарда экинлар ҳали тўла йиғиштириб олингани йўқ. Демак, бу ерда оққанотга қарши курашни давом эттириш жоиз. Очиладиган деразалар олдига елимли тутқичлар олиш, иссиқхона ичини дезинфекция қилиш ва ҳосилдан қолган экинлар пойсини даставвал кимёвий ишлаб, сўнг четда қўйиб ташлаш каби тадбирлар зараркунада сонини ташқарида қамайтиришда асосий омиллардан ҳисобланади.

Ғўза ва бошқа экинларни очик шариоитда оққанотдан химоя қилишга шайланиш лозим. Бунда пиретроидлар (суми-альфа, талстар, нурелл-Д ва бошқалар), биронта гормонтал дори (апплауд, адмирал) ҳамда фосфор (фазалон, БИ-58) билан алмашлаб ишлатиш мақсадга мувофиқдир.

Аминимизи, илмда асосланиб амалда қўллаш тавсия этилган тадбир-чоралар ўз вақтида ўтказилса, экинларнинг ҳосили ашаддий зараркунадан тўлиқ сақлаб қолинади.

Ш. ХўЖАЕВ,
профессор.

ҲАМКОРЛИК БЕРГАН ИМКОН

Чирчиқ шаҳридаги сут комбинати бош муҳандиси Бахтиер Исмоилов бу ерга ишга келганида, ишлаб чиқариш микдори оз эди. Боз устига, комбинатдаги ускуналар, қайта ишлаш пехлари талаб даражасида бўлмади, тайёрланаётган маҳсулотлар сифати истеъмолчини қониқтирмади.

— Жадал юксалишга йўл очилган кунлар ҳам келди, кунлиги баъра оруларнинг рубб топади, — дерди устози Абдуғаффор Фозилов. Унинг назарида бу таскин шунчаки айтилгандай туюларди. Лекин тушунлиққа тушмади. Комбинатдаги тажрибали ишчилар билан ақиддан мулоқотда бўлиб, билмаганларини улардан ўрганди.

Мустақиллик берган неъматлар туфайли Бахтиернинг ҳам орулари қанот элди. Комбинат маъмурияти ички имкониятларни тула ўрганиб чиқиб, жамоанинг тақлифига кура ҳиссдорлик жамиятига айлантирилди. Дастлабки ойланоқ, аҳоли истеъмол бозорини яратиш, талаб ва аҳтиёжларга кура маҳсулот ишлаб чиқаришга имкон туғилди. Эндилда жамиятнинг узоқни қўзловчи, иқтисодий ислохотлар талабига ҳамоханг низоми ва дастури бор. Ана шу дастурга кура ишлаб чиқариш қуламини кенгайтириш, маҳсулот сифати ва турини янада кўпайтириш, ривожланган давлатлардаги ҳамкасблар билан ҳамкорлик қилиш биринчи галгаги вазифа сифатида белгиланди.

Илғор тажрибалар корхона фаолиятининг кенгайтиришга, манфаатдорлигининг ўсишига асосий омил бўлапти. Жамият ҳиссдорлик мақомини олган, ўз ақцияларини чиқарди. Унинг 49 фоизи корхона ишчи-хизматчиларига тарқатилди. Ишлаб чиқарувчилар моддий рағбатлантирилгандан сўнг, ташаббускорлар сони ҳам орди.

Авваллари эски технология асосида фаолият кўрсатиб келган корхона, ҳозирги кунда қайта ишлаш дастурларини тула алмаштириб, янги пехлар ташкил этди. Натияжада ҳам ишчи уринлари барпо этилди, ҳам маҳсулот турларини кўпайтиришга асос солинди. Ҳозир 25 хилдан ортик пардзобоз озиқ-овқат маҳсулотлари эл дастурхонига тортиқ этилапти. Мухими, корхонада узаро шартноманинг йўлга қўйилганлиги сабабли хом ашё вақтида етказилиб беришмоқда. Паркент, Қибрай ва Бустонлиқ туманларидаги йигирмага ақин жамоа ҳўжалиги фермалари хар кун 9-11 тонна сут топшириб, эвазига уғит, озиқ-овқат маҳсулотлари, е-м-хашак, шрот ва шелуха олаштиради.

Ҳўжаликлар анча йироқда жойлашганлиги боис, сутни ўз вақтида ташиб келтиришга

қийналаётган бир вақтда бош муҳандис Бахтиер Исмоилов ташаббус билан жойларда қабул пунктлари ташкил этилди. Бу билан чорваларнинг қимматли вақти тежалди, ҳам сут сифати бузилишга йўл қўйилмапти.

Бозор иқтисодиёти шариоити одамларни ишбилармонликка даъват этса, моддий манфаатдорлик ишлаб чиқаришда сифат ва самардорлиқнинг орттишига маъна бўлапти. Дастлабки йилларда комбинатда атиги 75 ишчи ўрни мавжуд эди. Айни кунда 240 нафар киши меҳнат қилапти. Шунингдек, корхонанинг ёрдамчи ҳўжалиги ҳам мавжуд. Иссиқхоналарда етиштирилаётган маҳсулотлар ишчиларга бепул тарқатилади.

Жамият туманлардаги ҳўжаликлар билан узаро шартнома тузгандан сўнг узаро рақобат вуқудга келди. Масалан, илгарилари хонадонларда етиштирилган сут маҳсулотлари бу ерга келтирилмас, хар ким ўз ҳолчи сотарди. Ҳозир эса хонадон аъзоларининг узлари кунли маҳсулотни нақд пулга топшириб кетишяпти. Бу корхонада иш унвудорлигини оширишга ҳамда маҳсулот турини кўпайтиришга имкон яратди. Жамият утган йили бир кеча-кундузда 9-11 тонна маҳсулотни қайта ишлаган бўлса, бугунга етди унинг ҳажми 22 тоннага элди. Шу уринда яна бир шаҳодат: бутлур умумий даромад 3 миллион 700 минг сумни ташкил этган бўлса, жорий йилнинг биринчи чоратида бир миллион сум соф фойда қилди.

Жамият фаолиятини кенгайтириб туриб, Россия каби давлатлар билан шартнома тузди. Ҳамкорлиқнинг натижалари яққол кўзга ташланганлиги. Иш-лоқ, музқаймоқ, салқин ичимликлар, сариқт каби маҳсулотлар тайёрлайдиган ҳамда қайта ишлайдиган пехлар қуриб битказилди. Дастлабки ускуналар келтирила бошланди.

— Иқтисодий ислохотларни амалга ошириш учун фақат тил билиш кифоя қилмайди, — дейди Бахтиер Исмоилов. — Имкон қалар ташаббускорлик қилиш, узаро шартномаларда томонлар фикри ва талабини инобатга олиб, қўзланган натижага эришиш мумкин. Жамиятимиз туманлардаги чорваларлар билан узвиёй боғланган. Улардан фақат маҳсулот талаб қилмай, моддий ёрдам ҳам бераёلمиз. Утган беш ойда жамият ташаббуси билан 5 тонна шакар, 7 тонна ун, гуруч, ег ва бошқа маҳсулотлар чорвалар хонадонларига етказиб берилди.

Ҳап шартномаларини туғри ташкил этиш ҳамда аҳоли истеъмол бозорини яратиш ҳақида бораркан, шу уринда айрим мулоҳазаларимни билдирмоқчиман. Қузатишлар шунини кўрсатаптики, қўшгина жойларда, айниқса, сутни қайта ишлаш корхоналарининг хонадонларда етиштирилаётган маҳсулотларни қабул қилиши йўлга қўйилмаган.

Ҳиссдорлик жамиятининг келгуси режалари қатта. Меҳнат харажатларини қамайтириш, ечилиш ва техникани тежал боп масалалар айланди. Келажакда жамият қопида чорвачилик фермаси, е-м-хашак ва омхта е-м ишлаб чиқариш пехи ҳамда қўшхона қуриш мўждалланмоқда. Мухими, уларнинг бу ташаббуслари шаҳар ва қишлоқ аҳолиси манфаатларига жуда мослигидир.

Абдусами ҲАҚБЕРДИЕВ,
Иброҳим ТОШЕВ,
«Қишлоқ ҳаёти»
муҳбирлари.

ЧОРВАДОР — АҲДИДА УСТИВОР

Сир эмаски, «Чорвачилик — зарбдор фронт», деган пиор жумо айтилган.

Ҳозирда ҳам бу соҳа аҳолининг чорвачилик маҳсулотларига бўлган талабини қондиришга хизмат қилмоқда. Наманган туманидаги «Ижодкор» агроасноат илмий-ишлаб чиқариш тажриба бирлашмаси жамоаси ана шу ҳақиқатни теран англаган ҳолда чорвачилик — асосий тармокни ривожлантириш йўлида хайрли тадбирларни амалга оширяпти. Шу маънода бирлашманинг чорвачилик фермасини тажриба-намуна мактаби деб аташ мумкин.

Ҳап шундаки, бу ерда амалга оширилаётган тадбирлар қўламини кенг, пировард натижалар эса қувончли. Айни чоғда фермада 800 бош қорамол парваришланмоқда. Шундан соғин ситилар — 230 бош. Молларни намунали парваришлаш, уларнинг маҳсулдорлигини кўпайтириш сазй ҳаракати билан фермада 35 нафар киши куйманади. Ҳамманинг максоди битта — элим деб, юртим деб ёниб яшаш. Инчунун, мустақиллигимизни мустақамлашнинг биринчи йўли — меҳнат йўлидир. Меҳнат — ҳамма яхшилик-

ларнинг яратувчиси.

Ферма мулдир Жамолхон Зиевдиловнинг айтишича, кейинги икки-уч йил жамоа учун қўтл ва барақна келмоқда. Бирлашма чорваларлари мустақиллигимизнинг 5 йиллиги кенг нишонланган шу йилда улуг айёмга дастлабки туҳфаларини ҳозирлаб қўйишди. Давлатга гўшт топшириш режаси адо этилди — ҳозиргача 66 тонна гўшт тайёрланди. Йил охиригача яна 25 тонна гўшт етиштириш мўждалланмоқда.

— Йил давомида хар бир соғин ситилар 3.100 килограмдан серқаймоқ сут соғиб олишга аҳд қилганман, — дейди илғор соғувчи Холида Далабова.

— Қарамогимда 25 бош соғин ситир бор. Сигирнинг сутни тилида деб бежиз айтишмаган. Бошқа ҳамкасбларимнинг ҳам нияти улуг. Биз шу йилда ҳормай-толмай меҳнат қилаёلمиз.

Табиийки, чорвачиликни мўл-қул озуқасиз тараққий эттириб бўлмайди. Бирлашмада бошоқли ва аралаш дон етиштириш учун етарли ер ажратилган. Насиб этса, ҳам дон, ҳам сомон мўл бўлиши кутилмоқда. 305 гектар майдондаги ғаллазордан 1519 тонна сара дон олиш кўзда тутилган. 81 гектар ерда беда, 5 гектар майдонда эса чорва озуқаси — қизилча парваришланмоқда. Демак, қишга ҳам етиб орталдиган озуқа тўйларш учун имко-

ният бор. Озуқа экинлари экилган майдонларда ҳозир урим-йигим ишлари қизгин. Озуқабоп такрорий экинлар экишга ҳам алоҳида эътибор берилмоқда.

Т. АБДУЛЛАЕВ

СУРАТЛАРДА: 1. Бирлашманинг озуқачилик бригадаси бошлиғи Абдулла Усмонов хар доим масъуллиқ билан иш олиб боради. Унинг нияти: «Озуқа мўл — маҳсулот мўл! Иншоолло, қозон ҳам, чўмич ҳам мой бўлсин!» 2. Фермадаги хар бир лаҳза худди тасвирдагидек қизгин.

Тургунбек МАҲКАМЗОДА
олган суратлар.

САНТА ГЕРТРУДА ШУҲРАТИ

Бахмал туманидаги А. Усанов номли ширкатлар уюшмасининг ерлари асосан тоғ ва адирликлардан иборат. Етакчи тармоғи чорвачилик ва ғаллачилик ҳисобланади. Ҳўжалиkning тажрибали чўпонлари, уста ғаллакорлари доврўғи республикага ёйилган.

Дарҳақиқат, уерда айниқса чорвачилик яхши ривожланган. Бундан қўп йиллар муқаддам Америкадан наслдор Санта Гертруда зотли қорамоллар келтирилган эди. Жониворлар аста-секин бизнинг шароитга мослашди, маҳсулдорлик ва гўшт етиштириш кўрсаткичлари пасаймади. Бунда албатта, фидойи чорвалорларнинг катта хизмати бор.

— Ҳозир зотдор қорамоллар бош сони уч минг бошдан ошди—дейди ширкатлар

уюшмаси раиси Акрам Раҳмонкулов. — Шундан 1050 боши сигирлардир. Улардан олинаётган бузоқларга харидор қўп. Шу боис олаётган даромадимизнинг салмоқли қисми тармокдан келаяпти.

Раҳбарнинг айтганича бор, ферма айланиб ялтираб турган улкан жониворларни кўрган кишининг ҳаваси келади. Ҳатто ваэни минг килограмдан ошадиган новвослар бор. Жониворлар алоҳида сақланади. Давлатга гўшт ва сут сотиш топшириклари мунтазам ортиги билан баҳарланади.

Суратда: Санта Гертруда зотли новвос. Бундай семиз ва наслдор жониворлар ҳўжаликда қўп.

Х. МИРЗАКАРИМОВ олган сурат.

САМАРҚАНДЛИКЛАР ТАШАББУСИ

Самарқанд шаҳри меҳнаткашлари Вазирлар Маҳкамасининг «2000 йилгача бўлган даврда Ўзбекистон Республикаси қишлоқ иқтисодий инфраструктурасини ривожлантириш дастури турғисида» қарориди қишлоқларимиз қиёфасини тубдан ўзгартиришни асосий вазифалари белгиланган. Шу давр мобайнида унда деҳқончилик маҳсулотлари етиштириш билан бир қаторда саноатнинг турли тармоклари ривож топади. Маданий-маиший хизмат корхоналари очилди.

Сурхондарё вилоят ҳокимининг уринбосари, вилоят «Истиқбол» шат бошқармаси бошлиғи А. Аҳмедов билан суҳбатимиз шу ҳақда бўлди.

ГАЗ КЎПАЯДИ

Бепоев Устўрт саҳроси ер ости бойликларины улаштириш давом этмоқда. Утган йили Урта газ қони фойдаланишга топширилганлиги бу боралда муҳим қадим бўлди. Ҳозир бу қондан бир кеча-кундузда режалати 1 миллион 25 минг куб метр урнига 1 миллион 60 минг куб метр газ жунатилмоқда.

— Қоннинг иккинчи навбатини тезроқ фойдаланишга топшириш ишлари анж олдиртилмоқда, — дейди Урта газ қони бошқармаси бошлиғи М. Полвонбоев. — Айни пайтда бешта қудуддан газ олинапти. Яқинда яна етти қудуқ фойдаланишга топширилади. Утча қудуқда эса сунгги тадқиқот ишлари олиб борилмоқда. Бу ишлар ниҳоясига етказилгач, мамлакатимизга хар кеча қудуқда 4 миллион куб метр газ етказиб берилади.

Жамоимиз Мўйнок туманининг Орол денгизи орта чекинган олис ҳудудда яшаб меҳнат қилмоқда. Улар учун зарур маданий-маиший шариот яратиб беришга ҳаракат қилишмоқда. Яқинда барча қудуқларга эга бўлган иккита қотелж фойдаланишга топширилади. Яна битта шундай йул қўрилмоқда. Қончилар посёлкасини магистрал йул билан боғлаш мақсадида 43 километрли йулга асфальт етқизилмоқда.

(ЎзА).

(ЎзА).

1996 — Амир Темур йили

Амир Темур ўз давлатчилигида Мовароуннахр иқтисодиди ва маданияти — илм-фан, зироатчилик, ҳунармандчилик ва савдо-сотиқни юксак даражага кўтаргани буюк мақсад қилиб қўйган эди. Аёнки, мўғиллар ҳукмронлиги даврида Туркистон замини жаҳон савдо йулларидан узилиб қолган, Ғарб ва Шарқ савдо йули ўзани Хоразм ва Олтин Урда томон бурилган эди. Шу боис Амир Темур бу заминни Мовароуннахрга буриб, унинг мўғиллар истилосидан олдинги дунё савдо бозоридagi макенини тиклашга эришди. Соҳибқирон замонида Хоразм ва Олтин Урда савдо йулида нисбатан Мовароуннахрдан ўтган йул ва шаҳарлар макеини ортди. Асосий эътибор куҳна Туронзамин шаҳар ва қишлоқлари ободончилига қаратилди.

Мамлакатда зироатчилик, чорвачилик, ҳунармандчилик маҳсулотлари ишлаб чиқиш суръатлари юксак даражага кўтарилгани сабабли ички ва ташқи савдо-тижорат ривожига кенг йўл очилди.

Соҳибқирон замонида Самарқанд, Кеш, Термиз, Бухоро, Андижон, Ахсиқег, Тошкент, Хўжанд, Ясси, Сайрам каби шаҳарларда ҳунармандчилик ҳамда савдо-сотиқ гойат ривожланди. Янги бозорлар, тижорат, савдо растанлари ишга тушди. Бу даврда Мовароуннахр дунёнинг турли мамлакатларидан келган савдо қарвонларининг қўналғалирига, кенг мол-маҳсулот алмашинув бозорига айлانган эди.

Соҳибқирон давлат ва жамият ҳаётида ташқи савдо-сотиқ савдо-сотиқ муносабатларининг муҳим аҳамияти касб этишини жула чуқур тушуинган. Шу боис бу борада бир қатор тадбирларни амалга оширган. Шулардан бири — бозорлар қуриш, эскиларини кенгайтириш ва таъмирлаш ишлари. Самарқанд, Шахрисабз, Тошкент, Бухоро, Урганч шаҳарларида, шунингдек, Хўросон, Эрон, Озарбайжонда янги бозорлар, тижорат, савдо растанлари ишга тушди.

Амир Темур Самарқандда Оханий дарвозасидан бошланиб, Жанубий-Ғарбий йўналишда (ҳозирги Регистон томон) катта кўча қуришга буйруқ берибди. Кўчанинг икки томонида икки қаватли, чорсу, тизм шаклида дуконлар, растанлар қад кўтарди. Кўча усти бошдан охиригача гўмбаз тарзида ишланган тоқи билан ёпилади. Ерулик утиб турган учун ҳар ерда дарчалар қўйилди. Кўча четиди фавворалар, омборхоналар қурилди.

1404 йили Самарқандда бозор ва катта кўчанинг барпо этилишини ўз қули билан кўрган Испания элчиси Рубо де Гонзалес Клавио шундай эслади: «Самарқанд шаҳрида ҳар йили Хитой, Ҳиндистон, Татаристон ва бошқа мамлакатлардан, шунингдек, бениҳоят бой Самарқанд салтанатининг ўзидан келтирилган моллар сотилади.

Полшоҳ шаҳарда икки томонидан қатор дукон қурилган, савдо растанидан иборат кўча ўтказилиши буюрди. Маскур кўча шаҳарнинг бир чеккасида бошланиб, қоқ ўртасидан утиб, иккинчи чеккасида чикиши лозим эди. Полшоҳ бу ишни ўзининг икки минасига тошириб, у кўча қурилишини кечаю-кундуз зур бериб, шиддат билан давом эттирмасалар, бошлари билан жавоб беришларини аниглатди...

Кўчанинг икки томонига дуконлар тикланди, ҳар бир дукон олдида оппоқ тош билан қопланган курсилар ўрнатилди. Ҳар бир дукон икки хонадан иборат эди. Бутун кўчанинг усти гўмбаз шаклида ёпишган бўлиб, тепасидан ерулик тушиб турадиган туйнукчалар қўйилган. Қурилиш туташи биланок, дуконларда жойлаштирилган тижорат ахли ҳар хил моллар билан савдо қила бошладилар. Кўчанинг

баъзи жойларида ҳовузалар қурилган эди. Қурилиш мутасаддилари қанча талаб қилинса, шунча илчи жабб этилди. Қурилишда ишлаганларга шаҳар мақамаси ҳисобидан ҳақ туланиди. Кундуз ишлаганлар кеч қириши билан ишни тутатишар, уларнинг урнини кечаси ишловчилар эгаллар эди. Бир гуруҳ ишчилар уйлари бозор, бошқалари ер текислар, учинчи бир гуруҳ қураар эди. Қурилиш шовқин-сурон билан давом этарди. Бундай катта қурилишнинг йигирма кун ичида битказилгани, шубҳасиз, кишини ҳайратга қолдиради».

Соҳибқирон замонидagi савдо-сотиқ ривожланган яна бир муҳим омил ҳақида айтиш лозим: Бу — Хитойдан Оврупогача

ЭЗГУЛИК КАРВОНЛАРИ

булган улкан ҳудуднинг бир сиесий мақсад остида бирлаштирилиши, қарвон йўллариинг бекатларини таъминлашини эди. Соҳибқирон Шарқ билан Ғарбни боғлаб турувчи, кейинчалик «Буюк ипак йули» номи билан машҳур булган жаҳон савдо йулида қарвонларнинг узукзис қатновига шарт-шароит яратди.

Манбаларда айтилишича, Амир Темур салтанатда бир кунлик йул масофаси оралигида қарвонсаройлар қуришган. Улар кимсасиз чулларда ҳам мавжуд булган. Улар кун ва туниинг ҳар қайси вақтида минг олтиқ йўловчилар қабул қилиш имкониятига эга булган. Мусофирхона (меҳмонхона)лар ҳам шу тарзда ишлаб турган. Қарвонсарой ва мусофирхоналар таъминоти уларга вафқ қилиб берилган бир еки бир неча қишлоқлар зиммасида булган.

Савдо-сотиқ ахли мамлакат ижтимоий ҳаётининг ун иккинчи тоифасига мансуб бўлиб, соҳибқирон уларга зарур шарт-шароитни қонунлар билан белгилаб қўйган эди. «Тузуклар»да шундай дейилади: «Ун иккинчи тоифа — ҳар мамлакат ва диёр савҳатчиларию ва мусофирларининг бошини силали, турли мамлакатлардан менга ҳабар келтириб турдилар. Ҳар бир мамлакатта ва диерга савдогарлар ва қарвонбошилар тайинладимки, улар қаерга боришмасин: Хитой, Хутан, Чину Мочин, Ҳиндистон, Араб мамлакатлари, Миср, Шом, Рус, Жазири, Фарангистон (Европа)га бориб, у ерларнинг нафис матолари ва муносиб тўхталаридан келтиришсин ва ушша мамлакатларда яловчи қишларининг ҳол-аҳвали ва турмуш-турмушлари ҳақида менга ҳабар олиб келсинлар. Ҳар бир мамлакат ҳукмдорининг раиятига қанчал муаммолар муносабатда эканлигини аниқласинлар».

Соҳибқирон замонида Мовароуннахр бутун Осиё савдосининг мол омборига айланди. Мамлакатда ички ва ташқи савдо шу миқёсга етдики, бу ерга Ҳиндистон, Хитой, Дашти қипчоқ, Араб Ажам иқлимларининг моллари Самарқанд бозорларида тои-той бойланиб, Осеининг энг катта шаҳарлари ва «Буюк ипак йули» орқали Ғарбий Европада жўнатилади эди. Ниҳоятда сурроуш, ҳуркинчи зомонлар бўлишига қарамай соҳибқирон салтанатининг сояси тушган ерларнинг барчасида савдо-сотиқ жонли ва хавфсиз эди.

Қарвон савдо йули фаолиятинда чорвалорлар ҳам четда қолмаган. Улар сурув-сурув қуй, туя, йилқиларни қарвон йўллари бўйлаб ҳайдаб, узукзис қўшин давлатлар билан савдо-сотиқ қилганлар.

Амир Темур савдо йўллари бекатларида, шаҳарлар ва қишлоқларда меъморчилик обидалари — зиёратгоҳлар, хонақоғлар, масжидлар барпо қилди. Кўхна Ясси (Туркистон)да қад ростлаган буюк зот Ҳужа Аҳмад Яссавий, Тошкент яқинида Зангиота мақбараси, Шахрисабзга Оқсарой, Самарқандда Шоҳизинда,

Кўхистондаги мақбаралар, шунингдек, Урганч, Бағлод, Табриз, Балх ва бошқа жойларда бозорлар, тижорат барпо эди. Шарофиддин Али Яздий «Зафарнома»сида ёзишча, унинг ватани Язда «Дорул фатх» номи билан машҳур савдо растан (тим) қурилганки, у ўзининг гузаллиги билан бетимсол булган.

Амир Темур Европа мамлакатларидан Ҳиндистон, Хитойга бориладиган савдо йўлининг Турон-заминдан ўтадиган тармоқлари назорати, қарвонларнинг хавфсизлигини таъминлаб, Маширик ва Магриб ўртасидаги савдо-сотиқ бозор муносабатларининг кенг ривожига алоҳида эътибор берди. Бу ҳақда «Темур тузуклари»да шундай дейилади: «Амр этдимки, ўғри ва қароқчиларни «Есо» асосида жазоластинлар, фасолчи, бузуки, нафси ёмон кишиларни мамлакатдан ҳайдастинлар. Эзма-бекорчи одамларни вилоят ва шаҳарларда қолдирмастинлар.

Ҳар бир шаҳар ва қишлоққа қўтвол тайинласинларки, сипоҳу райиятга соқчилик қилин ва кимнинг бирон нарсаси утирланса, бунинг масъулияти унинг зиммасида бўлсин. Ва яна буюрдимки, йул устига қузагувчилар, зобитлар тайинласинларки, йўлларни қуриқлаб, ўткинчилар, савдогарлар, мусофирларни кузатиб, мол-мулки ва бошқа нарсаларини манзилдан-манзилга етказиб қўйсинлар. Йул устида бирортасининг нарсаси йўқолса, ўзи улдирилса еки бошқа қор-ҳол юз берса, булар учун жавоб бериш уларнинг зиммасида бўлсин».

Соҳибқирон ички ва ташқи савдонинг ривожлантиришга, ҳатто фатх этилган улка савдогарларига ҳам ғамхўрлик қилишни қонунларга белгилаб қўйган. «Тузуклар»да шундай дейилади: «Яна шундай амр қилдим, сармояси қўлимдан кетиб қолган савдогарга ўз сармоясини қайтадан тиклаб олиши учун хазинадан етарли миқдорда олтин берилсин». 67-саҳ).

Мамлакатда савдо-сотиқ ривожу учун кенг имкониятлар ишга солингани натижасида бозорлар молга лиқ тула эди. Хитой, Ҳиндистон, Хўросон, Эрон, Ироқ (Шом), Рус, Миср, Оврупо мамлакатлари савдо қарвонлари Мовароуннахр шаҳар ва қишлоқлари орқали тинимсиз қатнари: Хитойдан ипак матолар, чинни, мулк, олмос, лаъз, марварид, Ҳиндистондан енгюк, занжабил, долин, қизил мунчоқлар, Овруподан газламалар, Шимолйи юртлардан мум, мулина, тери, Араб мамлакатларидан тайёр кийимлар, пицца буюмлар келтирилари эди. Савдогарлар Мовароуннахрдан туркичилик маҳсулотлари, қоғоз, пахта, турчу, қуқур мева каби маҳсулотларни четга олиб кетардилар.

Соҳибқирон замонида мамлакат ижтимоий-маданий ҳаётининг бошқа баҳалари қаторида савдо-тижорат ишларида ҳам ислом шарияти қонунчилигига қатъий амал қилган.

Клавио маълумот беришича, Амир Темур ҳазратлари навбатдаги ҳарбий юришдан қайтган, ўзи йўқлигида Самарқандда савдо-сотиқ аҳволини текширган. Шунда бир қатор дукондорлар ўз маҳсулотларини ҳалдан зиёд юқори баҳога сотганликлари аниқланади. Бир неча қасосбарлар, этиқдўзлар, бошмоқчилар қазога тортилди...

Бутунги кунда Ўзбекистонда ички ва ташқи бозор муносабатлари муттасил қарор топаётгани, жаҳон бозоридан мустақам ўрин эгаллаш борасида қилинаётган сай-ҳаракатлар Амир Темур даври савдо-тижорат ривожу ағъаналарининг давому бўлса, не ажаб!

Ғулумхон ҒАФУРОВ,
доцент.

ШУ СОНГА ХАБАР

● **КОРАКАЛПОФИСТОН.** Бу ерда жаҳон андозалари асосида қурилган 600 ўринли спорт қошонаси фойдаланишга топширилди.

Хоразм воҳасида ягона ҳисобланган бу теннис мажмуида бешта қорт, гўзаллик салони, ошхона ва маданий-маиший хизмат кўрсатиш қорхоналари мавжуд.

● **САМАРҚАНД.** Соҳибқирон Амир Темур бир вақтлар оммавий халқ сайлларини ўтказган Чўпонота тепалигида улкан савдо маркази очилди.

Унинг атрофида бог барпо этилди. Чойхона, дам олиш оромгоҳлари ва юз ўринли меҳмонхона бунёд этилди. 15 минг квадрат метр майдонни эгаллаган савдо марказида асосан улгуржи моллар савдоси уюштирилди.

● **АНДИЖОН.** 15,3 километрга қувур ётқизибли, Хонободдан Асака шаҳрига зилол сув келтирилди. Қиска вақт ичида қуриб фойдаланишга топширилган бу сув йўлидан ҳар кеча-кундузда 45 минг куб метр ичимлик суви оқиб ўтади.

● **НАМАНҒАН.** Республика Вазирлар Маҳкамасининг «2000 йилгача бўлган даврда Ўзбекистон Республикаси қишлоқ ижтимоий инфраструктурасини ривожлантириш дас-тури тўғрисида»ги қарорига асосан ақин келажакда Наманган вилояти қишлоқлари қиёфаси таъниб бўлмас даражада жамол очади. 70 та шифохона ва тиббий даволаш бўлими, 12,5 минг ўқувчиға мўлжалланган мактаб-бинолари бунёд этиш режалаштирилмоқда.

Хонадорлар газлаштирилиб, аҳоли ичимлик сув билан таъминланади.

КУЛГИ — ЖОН ОЗИҒИ

МАЛОЛ КЕЛГАН
БУЛСА...

Афанди бир буюкга узум ўғирликка тушди, тўйиб егандан сунг, саватини тўлириб, девордан ошмоқчи бўлиб турганда, богдон келиб қолди:

— Афанди, бировларнинг богига девор ошиб тушишга уялмайсизми?

Афанди жавоб берди: — Девордан ошиб тушганим сизга малол келган бўлса, эпиқдан чиқиб кета қолай, — дедида, саватини қутариб, эшиқдан чиқиб кетди.

БУЗОҚНИНГ АРАБЧАСИ
Афанди мадрасалда арабча ўқир эди. Домласи бир куну уни имтиҳон қилмоқчи бўлиб сурди:

— Қани айтилг-чи, араблар бузоқни нима дейди:

— Араблар бузоқ сизир

булгунча сабр қиладилар, ситир булгандан кейин бақар дейдилар, — жавоб берибди Афанди.

ИЛОЖ ҚАНЧА?

Афанди бир ошнасиз билан ошхонага кириб чўчвара олишди. Афанди чўчварани иккитадан олиб озгига солаётган эди, ошнасиз тухтади:

— Шошманг, сиз нега чўчварани иккитадан олсиз? — деди.

— Утгандан озгизга сизмаса, иложим қанча? — деди Афанди.

ОХИРИ БАХАЙР
БУЛСИН

Афанди кўчада кетаётиб, сабзи пайқалига кузи тушди. Елкасидаги қопни олиб далага кирдида, ярим қоп турп, ярим қоп сабзини олиб, энди кутараман деб турганида, эгаси келиб қолди.

Афанди ялинди-елворди.

Ниҳоят пайкал эгаси қовланган

сабзилар билан Афандининг орқасига уриш парти билан уни маҳаллага судраб шарманда қилмайдиган бўли.

Афанди маъюслик билан туриб берди, эгаси сабзи билан ура бошлади. Афандининг усти юкка сабзи текканида ириб тушиб, «Охири бахайр бўлсин», деб қуяр эди.

Пайкал эгаси таажжубланиб сурди:

— Бу нима деганинги?

—Э, биролар! — деди Афанди.

— Қоплашнинг ҳаммаси сабзи булганда майли эли-я, хали қоп остидаги турпларга навбат келганда, ушканини тушириб қуярмикансиз?

Тўпповчи:

Ш. АБДУЛЛАЕВ.

нашани сотаётган пайтда ушлан-ди. У ҳам жиний «бизнес»ни касб қилиб олиб, ҳеч жойда ишламай юрган. Ҳозир тергов олиб боришмоқда.

Коракул туманида текширув ўтказиш чоғида «Бухоро» жамоа ҳўжалигида пенсияер Роҳида Маматқулованинг ҳовлисиди 80

квалрат метр жойга қўққор экилгани аниқланди. Бу экин йўқ қилиниб ташланди, эгаси эса қонунга мувофиқ жавобгарликка тортилди.

Бухоро туманидаги «Маданият» жамоа ҳўжалигида яловчи Бекмурод Ш. напани сотишга тайёрлаётган пайтда қўлга туш-

ди. Текшириш чоғида у напани маккажўхори орасида етиштиратгани аниқланди. Ҳозир тергов тугалланмоқда. Ғайри қонуний иш билан шўғулланган Бекмурод Ш. суд олдида жавоб беради.

Илхом САҒАР,
ЎЗА мухбири.

ИБН СИНО САБОҚЛАРИ

ларни шимдириб, чипқонни пиширади. Айниқса у урдак ёғи билан биргаликда бутунларга болганса ундаги огрикни босади, қўлоқ шимпила ҳам гулхайри фойдала.

Қовоқ салқинлаб ва шиппанда ҳам гулхайри наф беради. Унинг урути иссиқ йўталга фойдали бўлиб, балғам қўчилишни енгиллаштирида ва буриштириш қуввати билан туфлашни қамайтиради. Упка айланилиши ва зотилжамда унинг барглари болганса пиёф топади. Гулхайри иллизининг қайнатмаси ичак ачишишга фойдали. Унинг урути ва елми ташналикни босиб, ич кетишши тухтади. Гулхайрининг сув қўйилган сирка билан аралаштирилгани ари қаққанда яхши наф бўлиши.

ГУЛСАҒАР

Гулсағар билан юз ювилса, юзни тазалайди, ялтиратади ва ажинларни йўқатади. Айниқса иллиз сепкил ва нуқтали қонталашда фойдали. Гулсағар асаб касаллари учун яхши дори ҳисобланади. Унинг иллизловчи иссиқ сувдан қўйганга, баргининг қайнатмаси эса яраларга наф қилади. Шунинг учун ҳам унинг иллиз, поиси ва баргининг ширасини асал ва сиркага қўшиб мис иллизига қайнатиб, эски яралар ва жароҳатларга ишлатилади.

Еввойи гулсағар иллизининг қайнатмаси билан тил оғригинида озиз чайқалса, пиёф беради. Айниқса у уйқу келтирадиган ишончли дори ҳисобланади.

Гулсағар ёғи бошдаги яраларга ва кепакка қарши воситадир, у қўлоққа томизилса қўлоқ шангилашини тухтади. Унинг иллизни йўтални тугатади, қўқракдаги тазаланиши қийин булган рутубатларни йўқотишда фойдали. Ёғи эса очувчи, шимдирувчи, юмшатувчи восита ҳисобланади. У яна ичак огриклариди синалган дори, куз

ХОМИЙЛАР:

«ЎЗМЕВАСАБЗАВОТУЗУМСАНОАТ»
УЮШМАСИ

«Ўзқишлоққоғалиқтаъминотўзатиш»
давлат-ширкат қўмитаси

«Қишлоқ ҳаёти» — «Қишлоқ ҳақиқати»
газетасининг вориси

МАНЗИЛИМИЗ: 700083, ТОШКЕНТ, МАТБУОТЧИЛАР КЎЧАСИ, 32

ТЕЛЕФОНЛАР, Мухаррир уринбосарлари — 33-44-43, 33-16-27. Масъул котиб — 33-09-93.

Дехқончилик бўлими — 36-56-35, 36-54-51. Ижтимоий ҳаёт бўлими — 36-56-34. Маданият, адабиёт ва санъат бўлими — 36-56-36. Ахборот ва спорт бўлими — 36-54-54. Шикоят, хат ва маъмурий органиар

бўлими — 36-54-52.

Қизлар гуруҳи — гулу, сўмбўллар, тутю кўмриллар баҳсидек жозибали ва дилбар.

Тургунбек МАҲКАМ олган сурат-лавҳа.

МАККАЖЎХОРИ ПАНАСИДАГИ НАША

Милиция ҳолимлари Бухоро вилоятида «Қўққор» операциясини ўтказиш чоғида ҳеч жойда ишламай юрган, илгари судланган қогонлик Жаҳонпир

Анинг уйидан 113 грамм қора дори топиб, модсолари қилдилар. Наркотик модда сотишга тайёрлаб қўйилган эди. Вилоят мақсидида шу ерлик Бобуржон Р. 10,5 грамм

Жаннатмакон диеримизда усувчи ҳар битта гиёҳдан тортиб, дов-дарахтгача муқаддас ҳисобланиб, минг бир дарлга шифодир. Турфа рангларда товланиб, гузаллиги билан дилларга ором бағишловчи гуллар ҳам дориворлик ҳусуниятига эга. Ҳазрат бобоқалонимиз Ибн Сино беморларни даволашда гуллардан кўп ва хуп фойдаланган.

ГУНАФША

Хушманзара бу чечакнинг 14 та ёввойи ва 3 та маданий тури республикамизда усади. Гунафша қондан булган бош огринини босади. Бунинг учун гунафшани қишлоқ еки огринетган жойга суртиш керак. Унинг қўлоқ суртмаси арпа талқони билан биргаликда ялғилиш шимиларни қайтарди. Унинг апроғи ҳам шундай ҳусуниятга эга.

Гунафша иссиқ қўқ огрикда энг ишончли шифодир. Бунда уни ичиш еки кузга қўйиб боғлаш керак. Гунафша иссиқ йўталга ҳам даво. Унинг шакарда шимилардан муроббоси қўқракни юмшатади. Гунафша меъданинг айланилишида фойда қилиб, ёғи эса қўтир учун энг яхши суртилдир.

НИЛУФАР

Нилуфар иллизни эзиб ичилса еки суртма қилинса талоқ шимши учун фойдали ҳисобланади. Уруғи ва иллизни яраларни битириш ҳусуниятига эга. Иллизни айниқса қўли дори ҳисобланиб, ҳатто ҳай қони кетишини тухтади. Иллизини сув билан қўшиб суртма тайёрланса доғни кетказади.

Нилуфар шарбати йўтал ва зотилжамга қарши ишончли даволар.

ГУЛХАЙРИ

Гулхайрида юмшатиш-пишириш, бўшатиш ва шимдириш ҳусуниятлари бор. Айниқса, уруғ ва иллизни пиёф ҳисобланади. Уни сирка билан қўшиб доғларга суртиб, сунгга беморни офтобда утказиб қўйилса пиёф топади.

Гулхайри шимиларни юмшатади, қайтарали ва қонли шим-

ёшини тортувчи восита, упка ялғиланишида, нафас олиш қийинлашганда, талоқ огрикда даволар.

Гулсағар иллизни сув қўйилган сирка билан ичилса жигар ва талоқнинг совуқдан булган огрикларини, айниқса талоқ огринини қолдиради, ёғи ва қайнатмаси бурун текисларигади қидни кеткизади ва уйғулда қиқчириш касалида пиёф бахш этади. Хуллас, гулсағарнинг иллизиндан баргитгача қони фойдалани.

ГУЛТОҶИХУРОЗ

Гултоҷиҳуторо жароҳат ва яраларни биттиради. Шираси огиздаги эски яралар ва огиз огринига наф қилади. Айниқса, унинг қўйилтирилган шираси огиздаги ҳар қандай касалликка ишончли дори ҳисобланади.

ХИНА

Хина асабини тинчлантурувчи восита ҳисобланади. Шунинг учун ҳам хина гули асаб огриклариди илғилатилади, фалаж ва тортишши касаллигига эса энг яхши мадҳам сифатида қўйилгандади. Ёғи чарчокни ёзиб, асабларни юмшатади ва суяк синганда фойда қилади.

Хина бош огринида сирка билан манғлайга суртилади. Оғиз огринида ва қақаланишида нафи қатта.